

ÅLANDS MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSMYNDIGHET

Prövningsnämnden

Norragatan 17, AX-22100 Mariehamn

Tel: +358 18 528 600, Fax: +358 18 528 601

E-post: kansliet@miljohalsoskydd.ax

Hemsida: www.miljohalsoskydd.ax

MILJÖTILLSTÅND

Beslut nummer   Diarienummer
ÅMH-Pn 12/15   2014-0875

Beslutsdatum
16.9.2015

Sökanden

Ålands Vatten Ab
Vattenverksvägen 34
Dalkarby
22150 Jomala

Ärende

Ansökan avser förnyat miljötillstånd för Ålands Vatten Ab till att reglera och avleda vatten från Markusbölefjärden, Långsjön och Dalkarby träsk. Ansökan omfattar även utökad verksamhet avseende möjlighet till ökat uttag från ca 2000000 m³ till ett totalt årsuttag om 2600000 m³.

Verksamheten har tidigare haft miljötillstånd, MPN-03-70, beviljat 15.2.2005. Vattenföretaget är tillståndspliktigt enligt 6 kap. 15 § 2 mom. d punkten vattenlag (1996:61) för Landskapet Åland, nedan vattenlagen.

Beslut

Miljötillstånd

Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet (ÅMHHM) beviljar med stöd av 17 § 1 mom. miljöskyddslagen Ålands Vatten tillstånd att reglera sjösystemet Markusbölefjärden - Långsjön och Dalkarby träsk samt till årligt uttag av sammanlagt ca 2600000 m³ hushållsvatten ur ovannämnda sjöar.

Giltighet

Tillståndet gäller tillsvidare.

Tillståndshavaren ska inkomma med en ansökan om revidering av tillståndsvillkor senast 01.07.2025. Ifall ansökan om revidering av tillståndsvillkor inte görs inom den föreskrivna tiden förfaller tillståndet i enlighet med 21 § 2 mom. e punkten miljöskyddslagen.

Ersättning

ÅMHHM har prövat frågan om ersättning enligt 7 kap. 8 § vattenlagen. Myndigheten konstaterar att nedanstående tillståndsvillkor utgör sådant skydd att verksamheten inte kommer att orsaka sådan skada som ligger till grund för ersättning enligt 7 kap. 4 och 6 §§ i vattenlagen.

Miljökonsekvensbedömning

ÅMHHM har övervägt behovet av miljökonsekvensbedömning (MKB) i enlighet med 2 och 3 §§ i landskapsförordning (2006:86) om miljökonsekvensbedömning. Till underlag för detta beslut krävs inte en MKB.

Villkor och föreskrifter

Tillståndshavaren ska följa nedanstående villkor och föreskrifter:

1. Markusbölefjärden-Långsjön regleras med en reglerdamm.
  - Dämningsgräns N₄₃ -0,10 m (högsta nivå)
  - Sänkningsgräns N₄₃ -0,70 m (lägsta nivå)
  - Sänkningsgränsen får inte underskridas.
  - Dammluckan hålls stängd då vattenståndet i Långsjön är i nivå med dämningsgränsen, lägre än dämningsgränsen samt då Långsjöns vattenstånd är lägre än havsvattenståndet.
  - Dammluckan öppnas då vattenståndet i Långsjön tenderar att stiga över dämningsgränsen och om skillnaden mellan dammens hög- och lågvatten är minst 10 cm. Tappning ska pågå tills dämningsgränsen är nådd alternativt tills skillnaden mellan dammens hög- och lågvatten är mindre än 3 cm.
  - Tillståndshavaren bör följa snöläget vintertid för att förhindra att sådana överskridningar av dämningsgränsen som kan undvikas inte inträffar under vårflödet.

24 § e punkten miljöskyddslagen

2. Dalkarby träsk regleras med en sättdamm enligt nedan:

- Vattennivån i Dalkarby träsk får ej överstiga N60 +15,94 m.
- Tillståndshavaren ska eftersträva att hålla vattennivån så hög som möjligt, beaktat väderleks- och säkerhetssituationen.

- I händelse av en krisituation under perioden 01.10 – 30.04 som leder till att Dalkarby träsk måste nyttjas som bolagets huvudvattentäkt ska tillståndshavaren meddela Ålands skid- och skidskyttecentrum om detta.

24 § e punkten miljöskyddslagen

3. Riktgivande vattenuttag fördelat:

- Markusbölefjärden 1 000 000 m³
- Långsjön 900 000 m³
- Dalkarby Träsk 700 000 m³.

24 § e punkten miljöskyddslagen

4. Tillståndshavaren skall underhålla den båtdragningsramp som finns mellan Långsjön och Kaldersfjärden samt den brygga som finns vid Kaldersfjärden för mot havet riktad båttrafik.

24 § e punkten miljöskyddslagen

5. Tillståndshavaren ska ha en ansvarig person som är kompetent att övervaka verksamhet och anläggningar så att miljötillståndet följs. Personens namn och kontaktuppgifter ska meddelas till ÅMHH. Vid byte av ansvarig person ska uppgifterna omgående uppdateras hos ÅMHH.

7 § miljöskyddslagen

6. Kemikalier ska hanteras och användas så att eventuellt spill eller läckage inte kan nå avlopp, luft, mark eller vatten eller på annat sätt förorena miljön eller orsaka olägenhet utöver vad deras faktiska bruk föranleder. Kemikalier som används inom verksamheten ska antecknas i driftjournal enligt föreskrift 8.

All personal som kommer i kontakt med kemikalier ska känna till kemikaliernas huvudsakliga egenskaper och hur de ska hantera eventuella olyckor. Svenskspråkiga skyddsinformationsblad för de använda kemikalierna ska finnas lätt tillgängliga. Utrustning för uppsamling av eventuellt spill eller läckage ska finnas tillgängligt på anläggningen.

I verksamheten får endast sådana medel och kemikalier användas som är tillåtna enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier (1990:32).

4-5 §§ och 24 § e punkten miljöskyddslagen, 4 kap. 7 § 1 mom. vattenlagen

7. Avfallshanteringen ska följa landskapslagen om renhållning (1981:3) och gällande kommunala föreskrifter samt skötas så att miljöförorening och olägenhet för människors hälsa förhindras.

Följande prioriteringsordning ska iakttas för hantering av det avfall som uppstår i verksamheten:

- förebyggande,
- förberedelse för återanvändning,
- materialåtervinning,
- annan återvinning såsom exempelvis energiåtervinning samt bortskaffande.

Allt avfall och farligt avfall ska separeras och hanteras med hänsyn till principen om bästa tillgängliga teknik samt förvaras i märkta och för ändamålet avsedda kärl.

Avfallet ska återvinnas om det är tekniskt möjligt till en rimlig kostnad.

Avfall och farligt avfall får endast lämnas till en av myndigheterna godkänd mottagare för i fråga varande avfall.

För avfallstransporter ska upprättas erforderliga transportdokument.

24 § b punkten miljöskyddslagen, 8a - 9 §§ och 13 § renhållningslagen

8. Tillståndshavaren ska hålla en driftjournal för verksamheten. I driftjournalen ska redovisas väsentliga uppgifter som beskriver verksamheten:

- Vattenuttag ur respektive täkt,
- vattennivån i täkterna, särskild uppmärksamhet vid vårflood,
- reglering och tappning vid Markusbölefjärden – Långsjön,
- verksamhetens drift och funktion; vattenverk och ledningsnät
- utförda underhålls och reparationsåtgärder,
- kemikalieanvändning; inköp, lager och förbrukning,
- övergripande kontroll av vattenkvalitet i täkterna samt
- tillbud, larm och störningar samt hur och när de åtgärdats.

Detaljutförningen av innehållet i driftjournalen kan närmare specificeras i samråd med tillsynen. Driftjournalen ska dock hållas tillgänglig och kunna uppvisas på begäran av tillsynspersonal.

En årsrapport för verksamheten ska sammanställas årligen senast inom februari månad samt lämnas till ÅMHM. Årsrapporten ska

innehålla diagram över nivåer i täkterna, vattenuttag, resultat av provtagningar samt redovisning av eventuella tillbud.

26 § miljöskyddslagen

9. Vid avslutande av verksamhet ska meddelande om avveckling göras till ÅMHM, som kan föreskriva om eventuella åtgärder i samband med avvecklingen.

34 § miljöskyddslagen

Beslutsmotivering

Ålands Vatten har ansökt om förnyat miljötillstånd för att reglera och avleda vatten från Markusbölefjärden, Långsjön och Dalkarby träsk. Ansökan avser även utökad verksamhet med en möjlig ökning av uttaget från 2000000 till 2600000 m³/år.

För området runt Markusbölefjärden – Långsjön och Dalkarby Träsk gäller av Västra Finlands Vattendomstol fastställt vattenskyddsområde 33/1988/3. Förutom Godby är områdena huvudsakligen oplanerade, dvs områdena saknar fastställd general- eller detaljplan.

Vid senaste miljöprovning tilläts genom miljötillståndet, MPN-03-70, en höjning av regleringsnivån med 10 cm i Markusbölefjärden – Långsjön. Höjningen sker genom att tillståndshavaren på våren inte behöver sänka vattennivån från –10 cm N₄₃ till –20 cm N₄₃ under perioden 15.04 – 31.07. På så vis lagras en vattenvolym om 284.000 m³. Detta innebär att sänkingsgränsen (-70 cm N₄₃) troligen inte behöver överskridas vid extremt torra somrar. En ytterligare sänkning av sänkingsgränsen, t ex till – 80 cm N₄₃, har bedömts vara mer skadligt för vattenmiljön och djurlivet än de konsekvenser som uppstår av att bibehålla dämningensgränsen på –10 cm N₄₃ året runt. Höjningen på våren bedömdes inte påverka torrläggning av åkermark i den mån att det väsentligen skulle försvåra vårbruket.

Ett utökat uttag bedöms vara möjligt inom ramen för nuvarande reglering. Uppmätt lägsta nivå har varit – 59 cm N₄₃, vilket också stämmer väl med de modelleringar och beräkningar som myndigheten gjort. Vid extremtorrår, som år 2003, har lägsta nivån dock sjunkit ner till – 80 cm. ÅMHM bedömer att ett visst utrymme ännu finns för utökat vattenuttag, men knappast mer utöver nu beviljade uttag. Detta innebär att om vattenbehovet fortsätter att stiga kommer andra täkter att behövas, alternativt en höjning av regleringsnivån.

Under ärendets delgivningstid har ett yttrande inkommit från jordbrukare inom skyddsområdet. De anför risk för näringsläckage då vattennivån i

sjösystemet överstiger dämmningsgränsen, särskilt sen höst och tidig vår. Man efterlyser modern teknik för att bättre reglera vattennivån och hålla den vid dämmningsgränsen. ÅMHM konstaterar att havsnivån är långt styrande dessa perioder och tillståndshavaren kan undersöka tekniska möjligheter men att myndigheten inte närmare kan villkora eller föreskriva tekniska lösningar. Man har också synpunkter på att den gamla fördämningsvallen mellan sjöarna kunde grävas bort för att inte hindra flödet vid högvatten. Ett ytterligare förslag på åtgärder som man föreslår är att rensa diket mellan Markusbölefjärden och Länabba träsk. Detta för att undvika översvämning av åkrar runt Länabba träsk, vilket ytterligare riskerar läckage av näringsämnen.

För Dalkarby träsk anges ingen sänkingsgräns eftersom täkten har karaktär av reservvattentäkt i händelse av att Markusbölefjärden – Långsjön inte kan nyttjas. Tillståndshavaren håller också vattennivån så hög som möjligt i Dalkarby träsk i beredskapssyfte.

Villkor 1 och 2 ges med stöd av 24 § e punkten miljöskyddslagen och tillåter reglering av Markusbölefjärden – Långsjön och Dalkarby Träsk för att skapa ett vattenmagasin som delvis ska kompensera för Ålands Vattens uttag och därigenom begränsa negativ miljöpåverkan på sjöarna.

Villkor 3 reglerar en ungefärlig fördelning av vattenuttaget mellan de olika täkterna. Uttagsvolymerna är relaterade till sjöarnas volym och den lägsta uttagsnivån om -70 cm N₄₃. Dalkarby träsk har ingen lägstanivå. Villkoret ges med stöd av 24 § e punkten miljöskyddslagen.

Villkor 4 är fastställd redan av Västra Finlands Vattendomstols utslag 1/1974 Y och ÅMHM ser ingen anledning att ändra tillståndshavarens skyldighet att underhålla och tillhandahålla befintlig båtdragningsramp och brygga vid Kaldersfjärden. Villkoret ges med stöd av 24 § e punkten miljöskyddslagen.

Miljöskyddslagens 7 § ställer krav på att verksamhetsutövaren ska ha tillräcklig kunskap och kompetens om verksamhetens miljöpåverkan. En del av detta är att i enlighet med villkor 5 ha en ansvarig person som känner anläggningarna, miljötillståndet, miljökonsekvenserna och kan samarbeta och stå i kontakt med tillsynsmyndigheten.

Kemikalier ska hanteras så att de inte kan förorena mark, luft eller vatten enligt miljöskyddslagens 4 och 5 §§. Med stöd av e punkten 24 § miljöskyddslagen och 4 kap. 7 § vattenlagen utfärdar ÅMHM villkor 6 om hantering av kemikalier inom verksamheten.

Villkor 7 reglerar hantering av avfall som uppkommer i verksamheten och ska enligt 3b § landskapslag (1981:3) om renhållning beaktas prioritetsordningen förebyggande, förberedelse för återanvändning, materialåtervinning, annan återvinning (t.ex. till energi) samt bortskaffande.

Olika typer av avfall ska insamlas, sorteras och hållas avskilda från varandra i alla skeden av hanteringen, i den mån det är nödvändigt för att förebygga hälso- och miljörisker samt ordna avfallshanteringen på ett ändamålsenligt sätt enligt 8c § renhållningslagen. Vidare ska enligt samma lag allt avfall separeras och återvinnas om det är tekniskt möjligt. Enligt renhållningslagens 8 d § får olika typer av farligt avfall inte spädas ut eller blandas sinsemellan eller med annat avfall eller andra ämnen, utom i det fall det är nödvändigt för återvinning eller bortskaffande av avfallet och det kan göras utan att orsaka skada eller fara för människors hälsa eller miljön.

Verksamhetsutövaren har skyldighet i enlighet med 26 § miljöskyddslagen att utföra egenkontroll avseende den miljöpåverkan verksamhetens drift kan medföra. Viktiga parametrar för egenkontrollen har ÅMHH ansett utgöras av bl.a. vattenuttagets kvantitet i respektive täkt, nivåkontroller i täkter och saltsjön samt kontroll av sjöarnas tillstånd, t ex avseende alger, näringsämnen, syrenivåer mm. Dvs. parametrar som också är viktiga för driften av vattenverket och påverkar kvaliteten på slutprodukten, som är ett livsmedel. ÅMHH reglerer inte specifikt hur egenkontrollen ska utföras då det redan sker kontinuerligt och i samarbete med tillsynen. Föreskrift 8 anger verksamhetsutövarens skyldigheter enligt 26 § miljöskyddslagen att redovisa verksamhetens miljöpåverkan genom att dokumentera utförd egenkontroll i en driftjournal. Uppgifterna ska redovisas på begäran av ÅMHH.

På grund av svårigheter att i samband med provningen bedöma omfattningen av påverkan på miljön och därmed behov av eventuella åtgärder vid avslutande av verksamhet utfärdas inga specifika krav i villkor för detta. Om tillståndet inte innehåller tillräckliga bestämmelser för avslutande kan ÅMHH enligt 34 § miljöskyddslagen besluta om dylika åtgärder i samband med eller efter avslutande. Med villkor 9 avses att verksamhetsutövaren vid avslutande av verksamheten ska meddela ÅMHH om nedläggning av verksamheten för att myndigheten ska kunna göra en bedömning av huruvida det behövs undersökningar, saneringsåtgärder eller andra försiktighetsmått i samband med avslutandet.

ÅMHH konstaterar, efter att ha prövat förutsättningarna för fortsatt tillstånd, att verksamheten med iakttagande av de i tillståndet givna tillståndsvillkoren är förenlig med miljöskyddslagen och den lagstiftning som nämns i 10 § i samma lag. Vid avgörandet har myndigheten även

beaktat förutsättningarna som gäller för verksamhetsutövaren enligt 7 § miljöskyddslagen. De villkor och föreskrifter som fastställts i beslutet har utformats så att ändamålet nås med minsta möjliga negativa miljöpåverkan utan att denna miljöhänsyn blir oskälig enligt 4 § miljöskyddslagen.

Med ovanstående motivering konstaterar ÅMHM att det är utrett att samtliga förutsättningar för tillstånd i miljöskyddslagen och i vattenlagen samt i bestämmelser som utfärdats med stöd av dessa är uppfyllda.

Avgift

För detta tillståndsbeslut uppbärs avgift i enlighet med 14 § Ålands Landskapsregerings beslut (2014:55) om taxa för ÅMHM år 2015. Enligt ovan nämnda paragraf ska för behandling av prövningsärenden som inkommit före denna taxas ikraftträdande tas ut avgift enligt tidigare gällande taxa för respektive ärende. Avgiften baseras därmed på avgiftstaxa för 2014, avgiftstabell 1, miljötillståndsärenden, täkt av ytvatten.

Täkt av ytvatten	€	3625,00
Annonskostnad, delgivning ansökan	€	320,54
Totalt *	€	3945,54

* Annonskostnad för delgivning av beslutet tillkommer.

Bilagor

1. Ärendehantering
2. Besväransvisning.

Detta beslut har upprättats i två likalydande exemplar. Ett exemplar sänds till sökanden med mottagningsbevis och ett arkiveras i ÅMHM:s ärendeakt.

För Ålands miljö- och hälsoskyddsmyndighet,

Ordförande Ulrika Sandell
Prövningsnämnden

Föredragande Mikael Stjärnfelt
Miljöskyddsinspektör

ÄRENDEHANTERING

Ansökan

Ärendet har inletts vid ÅMHM 15.10.2014.

Delgivning av ansökan

Ansökan delgavs offentligt under tiden 3.7.2015 – 31.7.2015 på ÅMHM:s anslagstavla. Delgivning gjordes också genom annons i tidningen Åland 3.7.2015. I delgivningen framgick att vem som helst hade rätt att skriftligen yttra sig över ansökan inom ovannämnda tid.

Yttranden

Ett yttrande har inkommit under tiden för offentlig delgivning.

Utlåtanden

ÅMHM har inte begärt några utlåtanden.

Bemötande

Sökanden har beretts tillfälle att yttra sig över sådant som tillförts ärendet av annan än sökanden.

Delgivning av beslut

Tillståndsbeslutet sänds till sökanden med mottagningsbevis. Beslutet delges offentligt genom annons i tidningen Åland och tidningen Nya Åland samt på ÅMHM:s anslagstavla och en kopia av beslutet finns under denna tid framlagd för allmänheten på ÅMHM:s kansli. Beslutet finns även tillgängligt på Internet på ÅMHM:s hemsida, www.miljohalsoskydd.ax. I delgivningen framgår att sakägare kan anföra besvär över beslutet hos Ålands förvaltningsdomstol.